Eläinetiikkaa

Leena Vilkka, *Ympäristöetiikka. Vastuu luonnosta, eläimistä ja tulevista sukupolvista.* Yliopistopaino, Helsinki 1993. 238 s. 164 mk.

Leena Vilkan oppikirjanakin markkinoitava lisensiaatintutkimus *Ympäristöetiikka* esittelee lähinnä englantilaisen kielialueen ympäristöfilosofiaa. Näkökulmana on yritykset laajentaa etiikan alaa koskemaan ihmisen lisäksi myös muuta elollista.

Esitys täsmentyy yleisestä lähtökohdastaan (Mitä ympäristöetiikka on?) etiikan alan ja ihmisen luontosuhteen kautta luontoon ja eläimiin eettisinä (oikeus)subjekteina.

Keskeisin ongelma on Vilkan mukaan se, että etiikka ymmärretään kapeasti. Tämän ymmärryksen laajentaminen edellyttää eettisten oikeuksien ja arvojen myöntämisestä periaatteessa kaikelle elolliselle, joskin erimielisyyksiä on siitä, miten laajalle oikeudet olisi syytä ulottaa. Tämä ei kuitenkaan ole välttämätöntä, vaikka ajattelemmekin etiikan koskevan nimenomaan ihmisen hyvää. Samankaltainen eettinen vaatimus saavutetaan myös silloin, jos ihmisen luontoon ja eläimiin kohdistuvan toiminnan katsotaan kertovan jotain *ihmisen hyvyydestä*. Hyvän ihmisen vaatimus voidaan lukea myös siitä, miten ihminen suhtautuu ja toimii suhteissaan kaikkiin ympärillään oleviin olioihin. Hyvä ihminen toimii myöskin tässä suhteessa hyvin. Myöskin Vilkka sivuaa tätä teemaa esitellessään lyhyesti Immanuel Kantin etiikkaa.

Taustalla on kuitenkin ajatus, että pelkästään ihmisen hyvää korostava lähtökohta ei riitä. Kyse ei ole ainoastaan ihmisen hyvästä vaan laajemmin kunkin eliön omasta hyvästä. Ihminen voi toki kysyä tätä ja ehkä tietääkin siitä jotakin. Tässä on kuitenkin paikallaan Sokrateen kysymys: Kuvittelevatko näistä luonnon asioista puhuvat tuntevansa ihmisen asiat? Jos ongelmana on etiikan *ymmärtäminen*

liian kapeasti, jo tämä kysyy ihmisen ymmärrystä ja vaatii muutosta ihmisessä. Sama koskee ajatusta kunkin eliön omasta hyvästä. Ihmisen lähin tehtävä on olla hyvä ihminen. Koska tämä on tehtävä, on kysyttävä, mitä on olla hyvä ihminen. Tämän kysymyksen kautta ihminen kysyy myös, millainen on hyvä suhde kaikkeen muuhun, mitä on.

Ihmisen ja eläimen eron unohtaminen on Leena Vilkan työn suurin puute. Tämän vuoksi inhimillinen kysymys ihmisestä jää sivuun ja esitys etenee etiikan erilaisten käsitteellisten laajennusmahdollisuuksien pohdintana.

Vesa Jaaksi